

KAUNIAISTEN KULTTUURIOHJELMA GRANKULLA KULTURPROGRAM

KAUNIAISTEN KAUPUNKI **GRANKULLA STAD**

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Prosessikuvaus.....	2
3. Kantavat teemat ja arvot.....	3
4. Kulttuuria jo nuoresta iästä lähtien - Kultur från ung ålder	4
5. Kulttuuri on hyvinvoinnin edellytys - Kultur är en förutsättning för välmående	4
6. Kulttuuri jalkautuu arkeen - Kulturen sker i vardagen	5
7. Kulttuuri näkyy ja kuuluu Granissa - Kulturen syns och hörs i Grani.....	6
LIITE 1. Toimenpideohjelma	8

1. Johdanto

Kaupunkistrategiaan (2018-2022) on kirjattu, että yhteinen kulttuurisuunnitelma kulttuuri- ja taidealan toimijoiden ja kaupungin kaikkien toimialojen kanssa tehdään vuoden 2020 aikana. Tavoitteena on ollut löytää yhteinen tahtotila ja linja siitä, mitä kulttuurielämä Kauniaisissa on, ja mitä se tulee tulevaisuudessa olla. Aikajänteenä on katsottu vuoden 2030 edustavan riittävän kaukaista ajankohtaa, jolloin suuretkin suunnitelmat olisi mahdollista toteuttaa. Varsinaiseen kulttuuriohjelmaan ja erityisesti sen osana olevaan toimenpidesuunnitelmaan tulisi palata säännöllisesti.

Kulttuuripalveluilla on positiivinen vaikutus kaupunkilaisten hyvinvointiin. Kulttuuri elävöittää, innostaa ja tuo hyvää mieltä. Kulttuuri rentouttaa, mahdollistaa arjesta karkaamisen ja sillä on voimauttava positiivinen vaikutus. Kulttuuripalveluita tulisi olla yleisesti tarjolla kaupunkilaisille, mutta heillä tulisi myös olla mahdollisuus päästä kosketuksiin kulttuurin kanssa sovelletusti esim. varhaiskasvatukseen, opetuksen, terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden palvelukirjossa.

Mitä monipuolisemmin kaupungissa on tarjolla eri ryhmiä palvelevaa kulttuuritarjontaa, sen herkemmin kaupunkilaisten on mahdollista olla yhteydessä kulttuurin kanssa. Kaikilla kaupunkilaisilla tulisi olla oikeus erilaisiin kulttuurielämyksiin ikään, sukupuoleen tai sosioekonomiseen taustaan katsomatta. On kuitenkin tärkeää ymmärtää, että Kauniaisten kulttuurielämä ei ole yhtä kuin Kauniaisten kaupungin tarjoamat kulttuuripalvelut. Elävä ja monimuotoinen kulttuurikenttä, joka näkyy niin arjessa kuin juhlassa, on kaupunkilaisten etu ja Kauniaisten kaupungin valttikortti. Kauniaisten olemus puutarhakaupunkina, jonka villa-arkkitehtuuria vaalitaan, on myös osa kokonaisuutta, kuten myös julkinen taide ja kaupunkiympäristössä löytyvät teokset.

Tätä kulttuuriohjelmaa laadittaessa Kauniaisten kulttuurikentän toimijoiden tahtotilana on vahvistaa mielikuvaa Kauniaisista kulttuuripainotteisena, edukseen erottuvana kulttuurin työssijana. Kauniaisissa on aina ollut vahva kytkös kulttuurikenttään, ja paikalliset taiteilijat, kulttuuritoimijat sekä taide- ja kulttuurialan instituutiot ovat tärkeä osa Kauniaisten historiaa – ja myös tärkeä osa tulevaisuutta.

2. Prosessikuvaus

Kauniaisten kulttuuriohjelma on laadittu yhteistyössä kaupunkilaisten, Kauniaisissa toimivien taiteilijoiden ja kulttuuritoimijoiden sekä taide- ja kulttuurialan instituutioiden kanssa, sekä poikkihallinnollisesti kaupungin yksiköiden ja toimialojen välillä. Tavoitteena on ollut osallistaa kaikki kulttuuripalveluista (laajana käsitteenä) kiinnostuneet tahot sekä palveluiden tuottajat.

Kulttuuriohjelmaa varten kerätyt taustatiedot on saatu vuoden 2020 aikana avoimien kyselyiden, osallisuusappin (Grani Dialog), haastatteluiden, keskusteluiden ja työpajojen kautta. Taustatietojen keräämisen on toteuttanut Kauniaisten kulttuuripalvelut. Lisäksi syksyllä 2020 toteutetut kaksi työpajaa on tehty yhteistyössä Great Minds Oy:n kanssa.

Kulttuuriohjelman ideatyöpajoihin 28.9.2020 ja 19.10.2020 kokoonnuttiin pohtimaan Kauniaisten kulttuurielämää ja sen tulevaisuutta. Näihin työpajoihin osallistui n. 30 henkeä, ja läsnä oli Kauniaisissa toimivia kulttuuritoimijoita, paikallisyhdistysten avainhenkilöitä, pedagogeja ja virkahenkilöitä. Työpajojen kantava teema oli ”Mitä Kauniaisten kulttuuripalvelut haluavat saavuttaa viiden vuoden sisällä ja miten se toteutetaan?” (ruots. Vad vill Grankulla kulturtjänster uppnå inom fem år och hur ska det göras?).

Kulttuuriohjelman ohjausryhmä on prosessin aikana tavannut säännöllisesti (keskimäärin kerran kuussa) arvioimaan prosessin kulkua. Samalla on varmistettu, että kaikkia mahdollisia asiaan liittyviä tahoja on kuultu ja otettu huomioon riittävällä tasolla.

3. Kantavat teemat ja arvot

Kulttuuriohjelman materiaalinkeräyksessä, etenkin työpajoissa kerätystä ja analysoidusta materiaalista, on kristallisoitunut neljä kantavaa teemaa:

- Kulttuuria jo nuoresta iästä lähtien (Kultur från ung ålder)
- Kulttuuri on hyvinvoinnin edellytys (Kultur är en förutsättning för välmående)
- Kulttuuri jalkautuu arkeen (Kulturen sker i vardagen)
- Kulttuuri näkyy ja kuuluu Granissa (Kulturen syns och hörs i Grani)

Nämä edellä mainitut teemat sisältävät aiheita, jotka koskettavat paikallisia kulttuuritoimijoita, instituutioita, paikallisseuroja ja kulttuuri harrastajia sekä Kauniaisten kaupunkia ja sen eri toimialoja ja tulosyksiköitä laajasti. Kauniaisten kulttuurielämän voima nousee sen jokaisesta osasta ja siksi sen laajuuden tulee olla kaikkien kaupungissa toimivien tahojen kollektiivisella vastuulla.

Kulttuuriohjelmalla kirjoittaessa Kauniaisten kaupunkistrategiassa 2018-2022 määritellyt arvot ovat:

- Kuntalainen keskiössä ”KAIKKI MUKAAN”
- Elinvoimainen kaupunki ”SUOMEN PARAS ASUKASTYYTYVÄISYYS”
- Vihreä kävelykaupunki ”KOHTI HIILINEUTRAALIA KAUNIAISTA”
- Oppimismyönteinen kaupunki ”OPPIMINEN KOHTI TULEVAISUUTTA”
- Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen ”AVOIN JA KOKEILEVA”

Nämä edellä mainitut arvot ovat olleet kaiken työn taustalla. Kulttuuriohjelman tiedonkeräyksessä seuraavat kolme arvoa ovat siivittäneet osallistujien keskustelua ja nousseet merkittävästi esiin työpajoissa:

- Saavutettavuus
- Moninaisuus
- Yhdenvertaisuus

”Kauniaisissa kulttuuri on mukaansatempaavaa, tärkeää ja saavutettavaa sekä edellytys hyvinvoinnille.”

”I Grankulla är kulturen engagerande, angelägen och tillgänglig och en förutsättning för välmående.”

- työpajaosallistuja

4. Kulttuuria jo nuoresta iästä lähtien

- Kultur från ung ålder

Lastenkulttuuri Kauniaisissa tarkoittaa hyvin pitkälti tapahtumapainotteista kulttuurituotantoa sekä paikallisten kulttuuritoimijoiden panostuksia käsittäen mm. taiteen perusopetuksen. Kaupunginkirjaston rooli lastenkulttuurin toimijana on merkittävä, etenkin kirjallisuuden osalta, mutta myös satutuntien yms. tapahtumien tuottajana sekä yleissivistävänä kulttuuri-instituutiona.

Varhaiskasvatus sekä oppilaitokset vastaavat omalta osaltaan niistä yleisistä kädentaito- ja taideaineista, jotka varhaiskasvatussuunnitelma sekä opetussuunnitelma sisältävät. Työpajojen aikana on esitetty ajatus lasten ja nuorten kulttuuripolusta, joka voisi toimia kulttuurikasvatussuunnitelman tavoin polkuna lapselle aina varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja lukioon saakka.

Meneillään olevan maanlaajuisen harrastustakuun, Suomen mallin, kehittäminen tulee myös näkymään Kauniaisissa paikallisena Granimallina. Granimallin on tarkoitus avata lapsille ja nuorille erilaisia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteyteen, oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä. Granimallin on myös määrä sisältää erilaisia kulttuuri- ja taidepainotteisia harrastusmahdollisuuksia.

Kauniaisissa toimivat taiteen perusopetusta antavat laitokset täydentävät ja laajentavat toiminnallaan lasten ja nuorten eri taideohjelmien oppimista. Nämä kulttuurialan oppilaitokset edustavat osaltaan kuntien lakisääteistä kulttuuripalvelua ja rikastavat myös konsertti-, näytös- ja näyttelytoiminnallaan paikallista tapahtumakenttää.

Varsinaiset toimenpiteet tulevaisuuden lastenkulttuurin osalta löytyvät liitteessä 1. Toimenpideohjelma.

5. Kulttuuri on hyvinvoinnin edellytys

- Kultur är en förutsättning för välmående

Kulttuuripalveluilla on positiivinen vaikutus kaupunkilaisten hyvinvointiin. Kulttuuri elävöittää, innostaa ja tuo hyvää mieltä. Kulttuuri rentouttaa, mahdollistaa arjesta karkaamisen ja sillä on voimauttava positiivinen vaikutus.

Kauniaisten sosiaali- ja terveystalouden palveluilla on ehdoton sija kulttuuripalveluiden jalkauttamisessa eri-ikäisten kaupunkilaisten arkeen. Kauniaisten sosiaalitoimisto on omalta osaltaan jakanut Kauniaisissa kokeiltua Kaikukorttia. Kaikukortin jakamisen tavoitteena on parantaa tiukassa taloudellisessa tilanteessa olevien lapsiperheiden, nuorten ja aikuisten mahdollisuuksia nauttia taiteesta ja kulttuurista. Kortin jakaminen aloitettiin Kauniaisissa 2018, ja sillä voi hankkia maksuttomia pääsylippuja ja kurssipaikkoja kaikkiin niihin kulttuuripalveluihin, jotka kuuluvat valtakunnalliseen Kaikukortti-verkostoon. Vanhuspalvelussa satsataan myös kulttuuripalveluihin, ja esim. palvelukeskus Villa Bredassa on asukkaille tarjolla mm. erilaisia kulttuuripalveluja tapahtumista kirjastopalveluihin, ja seiniä koristaa taideteoksia kaupungin taidekokoelmasta.

Elinikäisen oppimisen kannalta kansalaisopisto edustaa paikallista peruspilaria. Kauniaisten kansalaisopisto tarjoaa oppilailleen laajan kirjon kädentaito- ja taideaineita ja pystyy myös nopeasti reagoimaan johonkin tiettyyn kurssitarpeeseen. Aiemmin mainittua Kaikukorttia voi käyttää myös kansalaisopiston palveluihin.

Varsinaiset toimenpiteet tulevaisuuden hyvinvointia edistävän kulttuurin osalta löytyvät liitteessä 1. Toimenpideohjelma.

6. Kulttuuri jalkautuu arkeen - Kulturen sker i vardagen

Mitä monipuolisemmin kaupungissa on tarjolla eri ryhmiä palvelevaa kulttuuritarjontaa, sen herkemmin kaupunkilaisilla on mahdollista päästä kosketuksiin kulttuurin kanssa. Kaikilla kaupunkilaisilla tulisi olla oikeus erilaisiin kulttuurielämyksiin iästä, sukupuolesta tai sosioekonomisesta taustasta riippumatta. On kuitenkin tärkeää ymmärtää, että Kauniaisten kulttuurielämä ei ole yhtä kuin Kauniaisten kaupungin tarjoamat kulttuuripalvelut. Elävä ja monimuotoinen kulttuurikenttä, joka näkyy niin arjessa kuin juhlassa, on kaupunkilaisten etu ja Kauniaisten kaupungin valttikortti.

Kauniaisissa on kokoonsa nähden hyvä kulttuuritalojen ja -tilojen verkosto. Tilojen tulisi olla mahdollisimman helppokäyttöisiä ja sopivia eri taiteenalojen kulttuuritoimijoille, sekä niiden tulisi myös olla mahdollisimman avoimia ja saavutettavia kaupunkilaisille. Tässä suhteessa kaupunki tarjoaa jo nyt monipuolisia tilaratkaisuja eri tahoille, jotta se saa tuotettua kulttuuripalveluja kaupunkilaisille – ja tämän tulisi olla tavoitteena myös tulevaisuudessa.

Jotta kulttuuri aidosti näkyy katukuvassa, on myös tärkeää, että kadulla tapahtuvaan taiteeseen sekä kiinteään julkiseen taiteeseen satsataan riittäviä resursseja, esimerkiksi prosenttiperiaatetta hyödyntäen. Näissä edellä mainituissa asioissa kaupungilla on suuri vaikutusvalta, ja kaupungin tulisi olla ennen kaikkea kulttuurin mahdollistaja.

Prosenttiperiaatteella tarkoitetaan periaatteellista päätöstä käyttää osa rakennushankkeen määrärahasta taiteeseen. Tietty osuus rakentamisen budjetista käytetään tällöin taiteen hankintaan tai taiteelliseen suunnitteluun. Osuus vaihtelee esimerkiksi 0,25-2 prosentin välillä, usein käytetään 1% osuutta. Kiinteän taiteen sisällyttäminen hankkeisiin on usein luontevinta kohteissa, jotka ovat sijainniltaan ja näkyvyydeltään keskeisiä.

Taiteen hankintaan varattava prosentuaalinen osuus hankkeen kokonaisinvestoinnista tulisi esittää tarveselvityksen laatijan toimesta jo tarveselvitysvaiheessa, jotta se tulisi huomioon otetuksi hankesuunnittelussa. Huomattava on, että mikäli investointimäärärahaan sisällytetään prosenttiperiaatteen mukainen varaus taiteeseen, myös taidehankinnan tulee olla luonteeltaan investointi. Se voi tarkoittaa esim. kiinteää taideteosta, taiteen integrointia arkkitehtuuriin tai kokonaisratkaisuun. Mikäli osana hanketta toteutettaisiin taidehankintoja irtaimistotyyppisesti (esim. taulut, siirrettävät veistokset), tulisi määräraha varata käyttäjähallintokunnan käyttötalousarvioon.

Mahdollinen hankkeeseen sisällytettävä prosentuaalinen osuus taiteelle tulisi siis pohtia hankekohtaisesti hankkeen luonteen, laajuuden ja sijainnin perusteella. Keskeisissä uudisrakennus- ja laajoissa peruskorjaushankkeissa kiinteä taide voidaan toteuttaa taideteoshankintojen lisäksi tai ohella myös esimerkiksi julkisivumaalauksin tai valotaiteena julkisivun valaistuksessa. Taide voi myös olla integroitu rakennuksen arkkitehtuuriin materiaalivalintojen tai värien ja niiden vaihtelun kautta. Myös sisätilojen valaistus voidaan suunnitella osaksi arkkitehtuuria ja sekin on parhaimmillaan taide-elementti.

Yleisille katu- ja torialueille toteutettava ympäristötaide on vastaavalla tavalla mahdollinen, sisällyttäen määrärahavaraus hankinnalle investointi- tai käyttötalousarvioon.

Kulttuuriohjelman kulttuuritoimijoiden työpajoissa on tullut ilmi syvä tahto elävöittää Kauniaisten keskustan aluetta. Ottaen huomioon Suomen sääolosuhteet ja ulkotapahtumien kausiluontoisuus olisi erittäin hienoa, mikäli keskustan alueesta tulisi osa Kauniaisten elävää kulttuurikenttää. Avainasemassa ovat toki paikalliset yritykset ja yrittäjät sekä kulttuuritoimijat.

Kulttuuriohjelman tekeminen on mahdollistanut myös kulttuurikentän saattamisen yhteen, kaikille toimijoille tärkeän ja yhteisen asian ympärille. Kauniaisten kulttuurielämän tulevaisuus vaikuttaa jokaisen kulttuuritoimijan elinkeinoon, ja siten järjestäytyminen esim. säännöllisten, vuosittaisten tapaamisten muodossa olisi yhteisölle antoisaa. Näistä kokoontumisista, ns. Kauniaisten kulttuuriraadista, vastaa tulevaisuudessa Kauniaisten kulttuuripalvelut.

Paikallista taidekenttää tulisi tukea myös muutoin kuin avustusten kautta. Siksi Kauniaisten kaupungin taidepoliittista linjausta vahvistetaan siten, että kauniaislaisten taiteilijoiden taidetta tulisi korostaa kaupungin taidekokoelmaa täydennettäessä.

Varsinaiset toimenpiteet tulevaisuuden kulttuurin arkeen jalkauttamiseksi löytyvät liitteessä 1. Toimenpideohjelma.

7. Kulttuuri näkyy ja kuuluu Granissa - Kulturen syns och hörs i Grani

Kauniaisissa on paljon erilaisia kulttuuritoimijoita; on niitä, jotka toimivat kaupallisessa kontekstissa ja niitä, jotka tekevät taidetta sen itseisarvon takia esim. yksityisillä tai puolijulkisilla varoilla sekä niitä, jotka tuottavat taidetta ja kulttuuria julkisilla, kunnallisilla tai valtiollisilla varoilla. Kaikilla näillä on kuitenkin yksi yhteinen asia: jokainen heistä tekee jollakin tasolla viestintää ja markkinointia.

Paikallisten kulttuuritapahtumien viestintä ja markkinointi on haastavaa, koska kanavia on monia, eikä yksi kanava ole ylitse muiden. Kauniaisten paikallislehti Kaunis Grani on jo itsessään kulttuuriteko ja erinomainen painetun median kanava, jonka levikki on kaupungin rajoja suurempi. Lisäksi kaupunki panostaa jatkuvasti eri viestintäkanavien kehittämiseen (kotisivut, sosiaalinen media jne.). Tavoitteena on yhteinen ratkaisu mm. Kauniaisten kulttuurielämän viestinnän ja markkinoinnin haasteisiin, eli miten tiedottaa toiminnasta ja tapahtumista siten, että koko potentiaalinen asiakaskunta löytää perille.

Kulttuuripalveluiden monimuotoinen viestintä ja markkinointi, mikä huomioi yksittäiset toiminnot täsmällisesti, on yleisötyön kulmakivi. Tällöin se on myös kiinnostavaa kulttuuritoimijoiden näkökulmasta. Laajalle ulottuva ja useita eri asiakasryhmiä koskettava viestintä ja markkinointi mahdollistavat myös uusien asiakaskuntien löytämisen.

Varsinaiset toimenpiteet tulevaisuuden kulttuurin viestinnästä ja markkinoinnista löytyvät liitteessä 1. Toimenpideohjelma.

LIITE 1. Toimenpideohjelma

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Mittari
Kulttuuria jo nuoresta iästä lähtien - Kultur från ung ålder	Granimalli (harrastustoiminta)	Sivistystoimi ja yhdistykset	Granimalli käytössä
Kulttuuria jo nuoresta iästä lähtien - Kultur från ung ålder	Kulttuuripolku varhaiskasvatuksesta lukioon	Sivistystoimi (varhaiskasvatus ja opetus)	Kulttuuripolku luotu (kuvattu)
Kulttuuria jo nuoresta iästä lähtien - Kultur från ung ålder	Sosiaali- ja terveystoimessa nostetaan lasten ja nuorten rinnalle (Granimalli ja Kulttuuripolku) seniorit ja vanhuksat. Sosiaali- ja terveyspalvelut ja varhaiskasvatus ja koulut tekevät yhdessä kuntalaisten kanssa kokeiluja, joissa kehitetään sukupolvia yhdistäviä kulttuurin ja taiteen toimintatapoja.	Sote/Siv	On toteutettu kokeiluja ja vakiinnutettu toimintatapoja, joilla mahdollistetaan paikkoja sukupolvien väliselle kohtaamiselle
Kulttuuri on hyvinvoinnin edellytys - Kultur är en förutsättning för välmående	Kaikukortti vakiintuneen käytäntönä	Sivistystoimi /Sote	Kaikukortti seuranta
Kulttuuri on hyvinvoinnin edellytys - Kultur är en förutsättning för välmående	100 minuuttia taidetta - toimintamalli, johon kuuluvaa taidepassia voivat täyttää sekä Sote- että muut toimijat, kuntalaiset ja yhteisöt. Taidepassin yhteyteen liitetään taide- ja kulttuuripedagoginen ohjeistus, joka avartaa käsitystä siitä, mitä taide ja kulttuuri ovat, ja miten pienellä panostuksella saadaan päivittäinen 15 minuutin annos kulttuuria, johon liittyvää tietoa, taitoa ja kapasiteettia on kaikilla.	sote ja muut toimialat	100-minuuttia toimintamalli vakiintunut, Villa Bredassa v. 2021
Kulttuuri jalkautuu arkeen - Kulturen sker i vardagen	%-periaate	Kaikki toimialat /yhdyskuntatoimi	%periaate otettu käyttöön kaupungin rakennus- ja kunnostuskohteissa. %periaate tulisi huomioida jo tarveselvitysvaiheessa.
Kulttuuri jalkautuu arkeen - Kulturen sker i vardagen	Kauniaisten rakennusinventointi	Yhdyskuntatoimi	Rakennusinventointi tehty
Kulttuuri jalkautuu arkeen - Kulturen sker i vardagen	Kauniaisten kulttuuriraati	Sivistystoimi (kulttuuripalvelut)	Kulttuuriraati koottu ja kokoontuu kaksi kertaa vuodessa
Kulttuuri jalkautuu arkeen - Kulturen sker i vardagen	Kulttuuripoliittinen linjaus painottaa kauniaislaisia taiteilijoita taidehankinnoissa	Sivistystoimi (kulttuuripalvelut)	2/3 hankituista teoksista tulisi olla kauniaislaisten taiteilijoiden teoksia

Kulttuuri näkyy ja kuuluu Granissa - Kulturen syns och hörs i Grani	Toimivat tiedotuskanavat/ kalenteri tapahtumille	Kaupunginkanslia /Sivistystoimi (kulttuuripalvelut)	Palvelu sovittu ja julkaistu, palaute kerätty toimijoilta
Kulttuuri näkyy ja kuuluu Granissa - Kulturen syns och hörs i Grani	Kaupungin kulttuuritiedotus muilla kielillä (englanti)	Sivistystoimi (kulttuuripalvelut)	Palvelu sovittu ja julkaistu, palaute kerätty.